

HØRING OM JUSTERING AV HOVEDGUDSTJENESTEN OG ALMINNELIGE BESTEMMELSER

Hørings svar fra sokneprest i Vang Irmelin Grimstad Bonden.

Etter samråd med Gudstjenesteutvalget i Vang sokn

Takk for godt arbeid med justering av hovedgudstjenesten. Jeg støtter langt på vei tanken om å forenkle. På noen punkt blir forenklingen for rigid, og dette har jeg kommentert. Mitt hovedanliggende er at del I Samling ikke faller tilbake til å bli helt lik den starten vi hadde før reformen. For der presset endringsbehovet seg på mer enn noen andre steder i gudstjenesten. Dernest er jeg opptatt av at gudstjenesten kjennes igjen mest mulig fra sted til sted i de svarene som menigheten skal gi, men samtidig må ordo gi rom for at gudstjenesten også kan være ferskvare og kontekstuell.

1a: Hvordan mener dere gudstjenestereformen har påvirket gudstjenestelivet i deres menighet og i Den norske kirke?

Det har gitt styrket fokus på forberedelse og gjennomføring av gudstjenestene, gitt flere involverte, og gjort gudstjenestearbeidet mer meningsfullt.

1b: Hva har fungert godt, og hva har fungert dårlig ved gudstjenestereformen?

BRA: For det første er det befriende å få starte Gudstjenesten med en takke- og fokusbønn som ser livet og frelsen som en gave. I stedet for å gå rett på syndsbekjennelsen. Inngangen til gudstjenesten var et av de mest sentrale reformbehovene for gudstjenestereformen, og ble gitt mye vekt i starten av prosessen.

For det andre har reformen tilvirket et større fokus på at den enkelte gudstjenesten må skapes og ikke reproduseres. Planlegging har blitt viktigere; både langtidsplaner for involvering av lokale krefter og aktører, og samhandling mellom ansatte (trosopplæring, diakoni, kirkemusikk), mellom ansatte og gudstjenesteutvalg/frivillige (tekstlesere etc), og mellom ansvarlige for den enkelte gudstjeneste og de som skal medvirke. Dette har ført til at flere eier i gudstjenesten og en positiv utvikling i gudstjenestedeltakelsen.

DÅRLIG: Det ble for mange sprikende budskap om reformens formål og hovedhensikt. For mye å forholde seg til for menighetsråd. For mange uvesentlige valgmuligheter, og for lite enhetlig profil. Reformbehovet om å endre starten av gudstjenesten druknet i spørsmål om valg av musikk og alternative bønner. Stedegjøring har også blitt kommunisert som om det handlet om mest mulig variasjon. Stedegjøring som kontekstualisering, dvs hva betyr det å være kirke her og nå, har kommet helt i bakgrunnen.

1c: Hvilke av de momentene som er nevnt ovenfor mener dere vi særlig bør rette vår oppmerksomhet mot i gudstjenestearbeidet fremover?

Et kjempeviktig punkt er å bevare den positive inngangen til gudstjenesten, med skapelse som utgangspunktet for frelsen. Folder ut gudstjenestens treenighetsperspektiv, skaper, frelser, livgiver. At mennesket først er elsket, så tilgitt (jfr dåpsliturgien mottakelse før dåpshandling). Tar man vekk samlingsbønnen som fast del, risikerer vi å være tilbake til start.

Dette er et avgjørende punkt, slik jeg ser det. MEN samlingsbønnen må være kort og presis. Her trengs det tilpasning, slik at den kan fungere før en syndbekjennelse.

Fasthet i det sentrale, og frihet i det uvesentlige må bevares. I dette forslaget svinger pendelen litt mye tilbake. Vi trenger ikke si skal/skal ikke om ting som trygt kan overlates til forberedelsen av den enkelte gudstjeneste (for eksempel det med å stå under salmen, behøver ikke liturgiboken bestemme, for det er ikke et lærespørsmål).

1d: Hvilke behov ser dere for et mer variert gudstjenesteliv med ulike former for gudstjenester?

Ordo slik som vi har den, er fullt brukbar til alle slags typer gudstjenester, forutsatt at fleksibiliteten ikke innskrenkes for mye. Det er de som samarbeider om å skape gudstjenesten, de medvirkende, som påvirker om en får et variert gudstjenesteliv. Og da tenker jeg både på relevans i innhold, inkluderende i språk og involverende i mulighet for delaktighet.

Høringsspørsmål 2: Mener dere at det er behov for å justere eller presisere noe ved prosedyren for hvordan menighetens lokale grunnordning utarbeides og vedtas (jf. Almennelige bestemmelser)? Hva bør endres?

Godkjenningen blir for omstendelig. Med større fasthet i liturgien, er det unødvendig å stadig sende inn grunnordning til biskop. Visitas er et bra sted for å ta dette.

Høringsspørsmål 3e: Er dere enige i at samlingsbønnen ikke lenger blir obligatorisk, men et valgfritt ledd?

UENIG. Samlingsbønnen etablerer fokuset: Vi er skapte til fellesskap! Samlingsbønnen må formidle at Gud er her hos oss nå i hans hus og favner oss alle. Dette er et nødvendig perspektiv i folkekirka. Å igjen starte gudstjenesten med syndsbekjennelsen, som mange da vil gjøre, er ikke en inkluderende måte å starte gudstjenesten på, og jeg mener det er avgjørende viktig at Guds kjærlighet (jf for så høyt har Gud elsket veden at...) kommer forut for Guds frelse. Samlingsbønn må ha som funksjon og etablere Guds himmel over livet, før syndserkjennelsen/-bekjennelsen. Vi var i ferd med å fri oss fra pietismens menneskesyn i gudstjenesten, la oss bevare sammenhengen mellom skapelse og frelse. Samlingsbønnene som står i liturgien nå, er for lange til å bruke sammen med syndsbekjennelsen. De ble laget til en ordning med syndsbekjennelsen før forbønnen, og mangler konsistens.

Overgangen fra samlingsbønn til syndsbekjennelse kan være et kritisk punkt, men det bør ikke føre til at vi kutter samlingsbønnen!

Høringsspørsmål 3 f: Har dere endringsforslag eller kommentarer til leddet syndsbekjennelse i høringsforslaget?

I vår kontekst vil alternativene A, og D kommunisere dårlig, ikke bare med såkalte kirkefremmede, men også med jevnlig gudstjenestebrukere. Alternativ C ivaretar det

kollektive aspektet i det å være bortvendt fra Gud, og stiller Guds kjærlighet i kontrast til vår synd. Det er bra.

En syndsbekjennelse bør ikke ha fokus på min følelse av anger eller skyld, men sette ord på ropet om nåde. Dersom liturgien prøver å beskrive folks følelse av synd, så vil den raskt ekskludere mange. En bønn som forventes lest av alle, bør ha svært høy liturgisk og poetisk kvalitet.

Denne bør i alle fall videreføres, som et godt alternativ:

*Hellige Gud,
du har vist oss din gode vilje for livet.
Du har gitt oss én jord
til bolig for alle mennesker.
Vi bekjenner at vi
ved våre holdninger og handlinger
skader det liv du har skapt,
og har gjort deg imot.
Tilgi oss vår synd.
Gi oss visdom og mot
til å gjøre din vilje.*

Løftesordene fungerer dårlig i dynamikken mellom syndsbekjennelsen og Kyrie. Bør helst bare brukes i skriftemålgudstjenester.

Høringsspørsmål 3i: Er dere enige i at ledd 8 Dagens bønn blir obligatorisk i alle hovedgudstjenester, og ikke et valgfritt ledd?

Dagens bønn bør ikke bli obligatorisk.

Så lenge så mange kirkeårsdager mangler en tydelig teologisk/tematisk karakter, har også samlingsbønnene blitt nokså konturløse. På mange kirkeårsdager tilfører de ikke noe til gudstjenesten. Hvis tekstboken blir revidert slik at man kan dra ut en tydeligere tråd gjennom de tre (evt to) rekkene, vil dagens bønn få en helt annen funksjon. Men de fungerer godt på dager med tydelig særpreg, eller som innledning til preken.

For øvrig er det underlig at Dagens bønn ikke står som første ledd i gudstjenestens del II Ordet.

Høringsspørsmål 3 j: Gi eventuelt andre kommentarer til høringstema 3?

Kyrie bør kunne falle bort på noen gudstjenester, på samme måte som Gloria faller bort på noen. Skolegudstjenester og julaftensgudstjenester er eksempler på dette.

Høringsspørsmål 4: Har dere endringsforslag eller kommentarer til hoveddel II. Ordet?

(Se over kommentar om Dagens bønn)

Bibelsk salme blir nesten aldri brukt. De bibelske salmene har forsvunnet fra gudstjenestene, for de blir heller ikke lest.

Evangelieprosesjon fungerer godt. Et fast hallelujasvar vil kunne være en fin praksis.

Evangeliet bør alltid forkynnes. Skal en annen tekst prekes over, må den leses rett før preken, men gjerne fra lesepult av medliturg.

Høringsspørsmål 5a: Kommenter gjerne nattverdpraksisen i menighetene i dag med tanke på særkalk og/eller intinksjon og med tanke på mottakelse av nattverd stående eller knelende på alterringen/altersranken?

Det praktiseres alltid intinksjon i gudstjenester med dåp. Vi har ofte dåp. Det er synd at menigheten ikke får drukket vinen. Kan en tenke seg vandrende nattverd med særkalk? Knefall er blitt fremmed for mange, og for noen en mye høyere terskel. Vi ser en sterk økning i nattverddeltakelsen.

Høringsspørsmål 5b: Gi gjerne kommentarer til valgene av ordene som er foreslått.

Jeg støtter bruken av ordet beger i nattverden. Jeg er usikker på hva som er poenget med å ha tre ulike utdelingsord. Hvorfor skal det være det?

Høringsspørsmål 5c: Er dere enige i at takkofferet inngår i nattverdliturgien, og ikke i forbønnsleddet?

Det må være mulig å ha ofring rundt alteret også når det er nattverd. Dette er en lang og god tradisjon i kirken, og det eneste stedet der folket kan komme fram til Guds altere, dersom det er intinksjon i gudstjenestene. Skal man ha bønnevandring, kan ofringen inngå i denne. Dette praktiseres særlig i gudstjenester med barn og unge. Nattverdutdelingen bør skje for seg selv, og ikke som en av flere stasjoner i en bønnevandring.

Høringsspørsmål 5e: Har dere kommentarer eller endringsforslag til ledd 19 og 20 i høringsforslaget?

Ordene etter utdelingen bør sies bare av liturgen. En slik veksling mellom liturg og menighet, fungerer bare på de steder der du har en stor fast forsamling som er den samme hver søndag.

Høringsspørsmål 6: Gi gjerne kommentarer eller endringsforslag til nattverdbønnene?

Høringsspørsmål 7: Har dere kommentarer eller endringsforslag til hoveddel IV. Sendelse?

Nei